

Ruotsin rokotusohjelma

TYTTÖJEN HPV-ROKOTUS

1. tammikuuta 2010 alkaen Ruotsin yleiseen lasten rokotusohjelmaan kuuluu uusi rokote. Se antaa suojan kohdunkaulan syöpää aiheuttavaa virusta vastaan ja sitä tarjotaan kaikille vuonna 1999 ja sen jälkeen syntyneille tytöille. Tytöt rokotetaan kouluterveydenhuollossa 5. ja 6. vuosikursilla.

Vanhemmille

Uusi rokote suojaa noin 70-prosenttisesti kaikkia kohdunkaulan syöpätapauksia vastaan. Riski sairastua tähän syöpään on siis edelleen olemassa, vaikka rokotuksen olisi saanut. Siksi on tärkeää, että myöhemmässä iässä käydään säännöllisissä solunäytetutkimuksissa. Tytöt, jotka saavat varhaisessa iässä rokotteen ja käyvät aikuisina solunäytetutkimuksissa, saavat erittäin hyvän suojan kohdunkaulan syöpää vastaan.

Ennen kuin teet päätöksen lapsesi rokottamisesta, sinulla saattaa olla kysymyksiä. Kuinka rokote suojaa syöpää vastaan? Kuinka rokottaminen tapahtuu? Tästä löydät vastauksia joihinkin yleisiin kysymyksiin.

Kuinka rokote suojaa syöpää vastaan?

Kohdunkaulan syöpää aiheuttavaa virusta kutsutaan ihmisen papilloomavirukseksi (human papilloma virus, HPV). Se tarttuu seksuaalisessa kanssakäymisessä ja useimmat tytöt altistuvat sille jossakin vaiheessa elämäänsä. Useimmiten infektio sairastetaan huomaamatta ja se paranee yleensä itsestään.

Pieni osa tartunnan saaneista saa pitkäkestoisen, monia vuosia kestävän infektion, Tällöin on riski, että kohdunkaulan soluissa alkaa tapahtua muutoksia. Jos muuttuneita soluja ei havaita ja poisteta ajoissa, ne voivat muuttua syöpäsoluiksi.

Viruksesta on olemassa noin sata eri tyyppiä, joista vähintään 14 voi aiheuttaa syöpää. Rokotus annetaan kahta virustyyppiä vastaan, jotka aiheuttavat useimmat sairaustapaukset. Käytännössä rokote suojaa kaikilta kohdunkaulan syöpätapauksilta noin 70-prosenttisesti.

Rokote suojaa vain, jos aiempia tartuntoja ei ole. Sen jälkeen on tärkeää, että rokotus annetaan ennen ensimmäistä sukupuoliyhdyntää tai mahdollisimman pian sen jälkeen.

Rokotus ja solunäytteet ovat kumpikin osa suojautumista kohdunkaulan syöpää vastaan

Jo tällä hetkellä suoja kohdunkaulan syöpää vastaan on tehokasta Ruotsin syöpäseulontaohjelman ansiosta. Ohjelmassa kaikille 23-60 -vuotiaille naisille

tarjotaan käyntiä säännöllisissä solunäytetutkimuksissa. Toimenpide on yksinkertainen ja kivuton. Sen tarkoituksena on havaita kohdunsuun ja kohdunkaulan solujen muutokset ennen kuin ne ehtivät kehittyä syöväksi. Ohjelma on ollut käynnissä jo 1960-luvulta saakka ja se on vähentänyt voimakkaasti kuolleisuutta kohdunkaulan syöpään.

On tärkeää, että rokotuksen saaneet tytöt käyvät aikuisina solunäytetutkimuksissa, koska heidän suojastaan kohdunkaulan syöpää vastaan puuttuu noin 30 prosenttia.

Tyttöillä, jotka ottavat rokotteen ja käyvät aikuisina solunäytetutkimuksissa, on parempi suoja sairautta vastaan. Tulevaisuudessa rokotteen ja solunäytteiden yhdistelmän odotetaan säästävän monen naisen elämän Ruotsissa vuosittain.

Kuinka rokottaminen tapahtuu?

Rokotuksen antaa kouluterveydenhoitaja. Rokote ruiskutetaan lihakseen olkavarren ulkosivuun. Täyttä suojaa varten tytöt tarvitsevat kolme rokotetta 5-7 kuukauden aikana.

Mitä haittavaikutuksia rokotteella voi olla?

Useimmilla tyttöillä ei haittavaikutuksia ole lainkaan. Yleisimmistä haittavaikutuksista joitakin esiintyy useammin, esimerkiksi pistoskohdan punoitus, arkuus tai lievä turvotus. Jotkut saattavat saada vatsaoireita (pahoinvointia, oksentelua ja ripulia), päänsärkyä, lihaskipua tai tuntea itsensä väsyneeksi.

Melko harvinaisia haittavaikutuksia ovat huihaus, nielun infektio, pistoskohdan kovettuma tai puutuminen.

Tietoa kohdunkaulan syövästä

Ruotsissa kohdunkaulan syöpään sairastuvien naisten keski-ikä on 54 vuotta. Monet heistä ovat saaneet HPV-tartunnan jo ennen 20 vuoden ikää. Virusinfektio on ollut käynnissä monia vuosia ja aiheuttanut solumuutoksia vähitellen. Ajan kuluessa muutoksista on kehittynyt syöpä.

Kohdunkaulan syöpä on vakava sairaus, siihen kuolee vuosittain noin 250 000 naista maailmassa.

Ruotsissa tautiin sairastuu vuosittain noin 450 naista ja noin 150 naista kuolee siihen. Vakavien kohdunkaulan syöpätapausten tilasto osoittaa sen, miten tärkeää on käydä säännöllisesti solunäytetutkimuksissa. Kahdeksan kymmenestä vakavasti sairastuneesta ei ole käynyt tutkimuksissa säännöllisesti tai lainkaan.

Yleisiä kysymyksiä

Onko rokotuksen saaneilla tytöillä täysi suoja kohdunkaulan syöpää vastaan?

Ei; rokote suojaa kaikilta kohdunkaulan syöviltä 70-prosenttisesti.

Ovatko solunäytetutkimukset nyt tarpeettomia, kun kohdunkaulan syöpää vastaan on rokote?

Eivät; koska rokotuksen saaneilla tytöillä on edelleen 30 prosentin riski sairastua siihen. Siksi on erittäin tärkeää, että myös rokotuksen saaneet käyvät säännöllisissä gynekologisissa solunäytetutkimuksissa, joita tarjotaan kaikille 23 vuotta täyttäneille naisille.

Tarvitaanko rokotetta, kun kohdunkaulan syöpää aiheuttavat solumuutokset voidaan jo havaita?

Tutkimukset osoittavat, että rokotuksen ja solunäytetutkimusten yhdistelmällä suojaa tautia vastaan voidaan parantaa lisää, mikä säästää monien naisten hengen.

Täytyykö rokote uusia jossakin vaiheessa?

Vielä ei tiedetä, tarvitsevatko nyt rokotuksen saavat tytöt uusintarokotetta ja milloin. Sosiaalhallitus seuraa tarkasti rokotuksen antamasta suojasta käynnissä olevia tutkimuksia varmistaakseen, kuinka pitkäkestoinen suoja on.

Miksi HPV-rokote annetaan vain tytöille?

Koska kohdunkaulan syöpään voi sairastua vain naisia, tähän mennessä on tutkittu vain, mikä vaikutus rokotteella on tyttöihin. Rokotteen sopivuudesta pojille ja sen suojaavuudesta muita syöpätyyppejä vastaan on käynnissä tutkimuksia.

Lisätietoja

Käännä mieluiten kouluterveydenhuollon puoleen.

TÄRKEÄÄ!

Ennen rokotusta – Kerro onko lapsesi allerginen tai onko hän saanut reaktioita jonkin aikaisemman rokotuksen yhteydessä.

Rokotuksen jälkeen – Ota yhteyttä kouluterveydenhuoltoon, jos huomaat lapsessasi jotakin epätavallista rokotuksen jälkeen.